

KVALSTER på FJÄRILAR

Av Jukka Vårynen

Under ett besök på Hedmossen i juni -90»fångade jag en Starrgräsfjärilhona *Goenonympha tullia* som var beklädd med röda prickar. Vid en närmare titt visade det sig att "prickarna" rörde på sig och var någon slags kvalster. Detta väckte naturligtvis mitt intresse då jag aldrig sett kvalster på fjärilar. Att vissa skalbaggar kan ha ansenliga mängder med kvalster på sig (tex Asbaggar fam Silphidae eller Tordyvlar fam Geotrupes) hade jag tidigare sett, men aldrig på någon fjäril.

Via entomologmatrikeln fick jag kontakt med Eric Daneli som tidigare studerat ämnet och gjort en mindre undersökning (Entomol. Tidskrift vol 108, häfte 1-2 1987). E.D. visade sig vara en handlingens man och på några dagar svarade han på mitt brev. Jag tyckte att det kan kanske vara intressant för fler att ta del av de uppgifter jag fick.

Ektoparasitiska kvalster är mycket sällsynt förekommande om man ser till *Macrolepidoptera* som helhet, men uppträder hos vissa nattflysläkten under sensommaren.

Föruttsättning för parasitering verkar vara att larven hinner kravla sig upp på värdjuret. Framförallt är djur som vilar i fuktiga gräsmarker (där larverna finns) i riskzonen. Välrepresenterade i värdjurskretsen är flyn av släktet *Leucania* (tex *L. impura*) där uppemot 25% av djuren kan vara parasiterade. Xven *Amanthes baja* och *Hydraecia fucosa* angrips ofta.

E.D. undersökte ca 2000 flyn och ca 1000 mätare av vilka 66 resp 1 individ bar på kvalster.

Man finner vanligen larverna sittande på ögen, antenner, mellan segment osv.

Dessa lever på värdjuret åtminstone 1 vecka och växer ansenligt under denna tid.

Det verkar inte som värdjuren påverkas i någon högre grad av parasiterna.

De kvalster man oftast finner tillhör släktet *Leptus*, men man har även funnit larver av *Callidosomatinae*.

I USA infekterar kvalster av släktet *Dicrocheles* tympanalorganen hos vissa nattflyn, dessa är också påträffade vid något enstaka tillfälle i Europa. Enligt E.D. bör de även förekomma hos oss.

Utöver *G. tullian* ovan har jag även funnit larver på en mätare *Camptogramma bilineata*.

Litteratur

Evans et al 1961. Mites associated with Insects and other Invertebrates, Terrestrial Acari of the British Isles, vol 1, sid 165-185..

Kawashima K. 1958. Studies on larval erythraeid mites parasitic on arthropods from Japan, Kyoshu J. Med. Sci. No9, sid 190-211.

Southcott R.V. 1961. Systematics and biology of the Erythraeidae, Australian Journal of Zoology sid 459-610.

Treat A.E. 1975. Mites of moths and butterflies, Gornell University Press, London.